

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 23.03.22
FU-sak: 18/22		Arkivsaknr.:

Status Ukraina og Russland

Innledning

Russlands invasjon av Ukraina 24. februar utløste et spontant engasjement ved Universitetet i Bergen, i ledelsen, blant de vitenskapelige ansatte og studentene. På forespørsel fra Kunnskapsdepartementet har universitetet rapportert en rekke ulike tiltak til Kunnskapsdepartementet. UiB har sammen med de øvrige BOTT-universitetene (Bergen, Oslo, Trondheim, Tromsø), tatt et initiativ overfor Utenriksdepartementet og Kunnskapsdepartementet om midler til å gi ukrainske forskere beskyttelse ved norske universiteter og UiB har sendt eget brev til 6 russiske institusjoner som UiB samarbeider med i pågående prosjekter.

Henvendelse fra Kunnskapsdepartementet

UiB har etablert en [egen ressursside](#) for ansatte og studenter om universitetets håndtering av krigen i Ukraina. 2. mars mobiliserte universitetssamfunnet sin kunnskapsberedskap, og UiB gjennomførte sammen med Studentersamfunnet et temamøte om krigen i Ukraina.

UiB har stor oppmerksomhet på oppfølging av konsekvensene av krigen i Ukraina, overfor våre studenter og ansatte på fra Ukraina og Russland. Internasjonalt senter koordinerer henvendelsene, og det er lav terskel for å ta kontakt om spørsmål, bekymringer, tilrettelegging eller behov for rådgivning/psykologiske tjenester enten gjennom studentsamskipnaden (Sammen), eller klinikk for krisepsykologi.

Det er etablert i dialog med UiB-studenter som er på utveksling i Russland om eventuelt avbrudd av studiene og retur til Norge, og studenter som hadde planlagt utvekslingsopphold i Russland til høsten, får nå tilbud om alternativer i andre land.

HR-avdeling har i samarbeid med klinikk for krisepsykologi utviklet tilbud for ledere som har medarbeidere fra de berørte landene slik at de skal kunne følge opp disse på best mulig måte. Vi har blant annet stor lederoppmerksomhet mot fagmiljø og faggrupper der ansatte av begge nasjonaliteter samarbeider, for raskt å gripe inn dersom uheldige situasjoner oppstår mellom kolleger.

Generelt meldes det om stor bekymring blant ukrainske og russiske ansatte og studenter i forhold til kommunikasjonsmuligheter med hjemlandet.

Russiske studenters manglende tilgang til banktjenester

De russiske studentene har umiddelbart behov for økonomisk støtte, fordi de er avskåret fra transaksjoner fra sine bankkonti i hjemlandet etter sanksjonene mot Russland. I påvente av nasjonale ordninger, løser UiB dette med umiddelbart å gi ut lån til de som trenger det, ved hjelp av kronekort med ukentlig påfyll. For de studentene som bor i studentsamskipnadens (Sammen) boliger, og som også har betalingsproblemer, fryser Sammen midlertidig husleien.

Dersom krigen skulle trekke i langdrag vil det være behov for å forlenge oppholdstillatelsen for ukrainske, russiske og hviterussiske studenter som allerede er ved institusjonene

UiB har anmodet Kunnskapsdepartementet om at ansvaret for økonomisk støtte til studenter som er rammet, flyttes til nasjonalt nivå, og at Lånekassen involveres for å dekke behovene.

Akutte problemer

UiB har bedt om at Samskipnadene rustes for å kunne avhjelpe studentenes akutte problemer med finansiering av husleiekostnader i samskipnadens boliger, bl.a. for å sikre økt kapasitet på rådgivnings- og psykologtjenester for studenter fra Ukraina, Russland og Hviterussland. Ukrainske og russiske studenter nå kan få gratis psykologhjelp fra Sammen, mens ansatte får gratis psykologhjelp gjennom UiB.

Muligheter for forlenging av studieopphold for ukrainske studenter

Til orientering så undersøker vi nå om studenter fra Ukraina som er her på korttidsopphold finansiert med EU-stipendmidler (Erasmus/ICM-stipend) kan beholde denne finansieringen dersom de gis opptak på ordinære gradsstudier ved UiB, eller om det er krav om at de må ha status som utvekslingsstudent for å beholde slik støtte. HK-dir bør raskt avklare dette.

Russiske søkere til studier ved UiB

Som en følge av at alt kunnskapssamarbeid med Russland blir lagt i bero, gir det oss en problemstilling som vi har bedt Kunnskapsdepartementet om en avklaring på. Dette gjelder at det ved UiB er mulig å søke om opptak til 2-årig mastergradsstudier på individuelt og selvstendig grunnlag. I dette opptaket har UiB 10 søkere fra Russland og en søker fra Hviterussland til mastergradsstudier, som ennå ikke har fått svar på søknad om opptak. UiB har bedt om avklaring fra KD om UiB kan sende opptaksbrev som vanlig, og om hvordan eventuelt avslag skal begrunnes.

Initiativ sammen med BOTT-universitetene

UiB har tatt initiativ til et felles brev til (datert 08.03.22) til Utenriksdepartementet med kopi til Kunnskapsdepartementet, signert av rektorene ved de fire største universitetene i Norge (BOTT-universitetene). I brevet foreslår universitetene at Norge i samarbeid med organisasjonen Institute for International Education sitt Scholar Rescue Fund (IIE-SRF), går sammen om å gi beskyttelse til et antall ukrainske akademikere.

I brevet foreslås det at ukrainske forskere på flukt får tilbud om midlertidige stillinger ved norske institusjoner finansiert gjennom en løsning der UD matcher stipendene fra IIE-SRF, og der de norske universitetene påtar seg å dekke differansen mellom den fulle lønnen og stipendene.

Saken er overført fra Utenriksdepartementet til Kunnskapsdepartementet, og UiB er invitert til et møte med statssekretær Oddmund Hoel, hvor det skal diskuteres hvordan dette forslaget skal tas videre.

Forskningssamarbeid.

UiB har fem aktive NFR-prosjekter med i alt seks russiske partnere. Ingen av disse prosjektene er knyttet til atomberedskap eller fiskeri- og ressursforvaltning. Det er foreløpig ingen av de UiB-ledede prosjektene med russiske partnere som har uttrykt behov for nasjonal bistand i forbindelse med at prosjektene nå fryses.

Våre partnere har imidlertid fått brev fra UiB som orienterer om at UiB støtter Regjeringens fordømmelse og sanksjoner mot Russland, og støtte til enhver innsats for talefrihet og akademisk frihet ved universitetene.

Tilsettingsforhold for ukrainske forskere

Forskere fra Ukraina som i dag har midlertidige stillinger ved UiB, kan ikke reise hjem når arbeidskontrakten går ut, så lenge krigen pågår. Det bør derfor komme økonomiske ordninger som gjør at vi kan tilby fortsatt arbeid ved UiB for denne gruppen.